

HIGHRES metodoloģijas ieviešana Casal de Monte Redondo muzejā (Portugāle)

WP3 demonstrējuma ziņojums

Co-funded by
the European Union

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

Publicēja

HIGHRES - Nemateriālā kultūras mantojuma noturības veicināšana, izmantojot stāstniecību

2023-1-LV01-KA220-ADU-000160743

2025. gada februāris

Projekta partneri

Vidzemes Tūrisma asociācija (Latvija) - koordinators

Eva Koljera, Jānis Sijāts, Raitis Sijāts, Signe Lorence

Milānas Bikoka universitāte (Itālija)

Nunzia Borrelli, Lisa Pigozzi, Giulia Mura

Lusofonas Universitāte (Portugāle)

Mário Moutinho, Maristela Simão, Angelo Biléssimo, Maria Clara Leal

Stāstu stāstīšanas centrs (Nīderlande)

Hester Tammes

Hāenas Universitāte / CEI Patrimonio (Spānija)

Maria Isabel Moreno Montoro, Sara Robles Ávila, Alfredo Ureña Uceda,
Pedro Ernesto Moreno Garcia

OnProjects (Spānija)

Leandro França, Jorge Contreras Ubric

Autori

Maristela Simão, Angelo Biléssimo (Lusofonas Universitāte)

Izdevuma koordinators

Lusofonas Universitāte

Redaktors

Leandro França (OnProjects)

Dizains un izkārtojums

Nuria Liébana (OnProjects)

Laia Redondo (OnProjects)

Šis izdevums ir tapis ar Eiropas Savienības finansiālu atbalstu. Par tā saturu atbild tikai autori. Materiālā paustais neatspoguļo Eiropas Savienības oficiālo viedokli.

2023-1-LV01-KA220-ADU-000160743

Šis darbs ir pakļauts nekomerciālai atzīšanai - bez atvasinātiem darbiem - 3.0 Spain Creative Commons licence. Jūs varat brīvi kopēt, izplatīt un publicēt šo darbu ar šādiem nosacījumiem:

- **Atsauce.** Rediģēšanas autori jānorāda, kā norādījis autors vai licences devējs.
- **Nav komerciāla nolūka.** Jūs nedrīkstat izmantot šo darbu komerciālos nolūkos.
- **Nav atvasinātu darbu.** Jūs nedrīkstat mainīt, pārveidot vai radīt atvasinātus darbus no šī darba.

Atkārtoti izmantojot vai izplatot šo darbu, jums skaidri jānorāda attiecīgās licences noteikumi. Dažus no šiem nosacījumiem var nepiemērot, ja ir saņemta atļauja no autortiesību īpašnieka.

Jebkuras tiesības, kas izriet no likumīgas izmantošanas vai citiem likumā noteiktajiem ierobežojumiem, iepriekš minētais neskar.

Pilna licence ir pieejama vietnē: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/>

Satura rādītājs

Prezentācija	5
Monte Redondo muzeja konteksts	6
Muzeja kolekcija un sveķu ieguves prakse	9
Izstrādātās aktivitātes	10
Sākotnējā fāze - aktivitāšu organizēšana un plānošana	10
1. fāze: Kopienas mobilizācija un inovācija	14
2. fāze: fāze: Digitālo stāstījumu veidošana un ierakstīšana	18
3. fāze: Rezultātu izplatīšana	22
Iegūtie rezultāti	23
Noslēguma apsvērumi	24

Prezentācija

Šī dokumenta mērķis ir ziņot par progresu, kas panākts HIGHRES projekta “Nemateriālā mantojuma noturības veicināšana, izmantojot stāstniecību” (ERASMUS+ 2023-1-LV01-KA220-ADU-000160743) 3. darba paketes (WP3) ietvaros. Tajā sniegts detalizēts pārskats par veiktajiem pasākumiem, īstenotajām darbībām un sasniegtajiem rezultātiem, ievērojot metodisko struktūras dokumentā (1. pielikums) noteiktās vadlīnijas. Dokumentā arī ierosināts pārskatīt sākotnējo struktūru, interpretējot 4. un 5. posmu kā principus un transversālas darbības visos posmos, nevis kā atsevišķus posmus.

Pasākumi tika īstenoti sadarbībā ar Casal de Monte Redondo muzeju, kas atrodas Portugāles centrālajā daļā, Monte Redondo pagastā. Šī iestāde tika izvēlēta, pamatojoties uz tās ievērojamo pieredzi kopienas pasākumu veidošanā un stratēģiskajām partnerattiecībām ar kultūras un akadēmiskajām iestādēm. Muzeja krājumā galvenokārt ir priekšmeti, kas dokumentē tradicionālos amatus, īpašu uzmanību pievēršot lauku dzīvei. Šajā kontekstā par prioritāti pasākumos tika izvirzīta sveķu iegūšanas dokumentēšana, kas ir vietējās kopienas un reģiona vēsturiska un identitāti noteicoša nodarbošanās. Lai gan muzeja krājumā tradīcija ir plaši pārstāvēta, tai ir nepieciešama turpmāka dokumentēšana, atpazīstamība, izplatīšana un novērtēšana, lai sveķu iegūšanu pilnībā varētu integrēt reģiona kultūras mantojumā.

No 2025. gada 2. janvāra līdz 24. janvārim pasākumi tika veikti Lisabonā un Monte Redondo. Sākotnējais posms bija veltīts projekta organizēšanai un plānošanai, tostarp strukturēta priekšlikuma un daudzveidīgas programmas izstrādei, lai pēc tam īstenotu citus posmus, kas ietvēra diskusiju grupas, ekskursijas, kopienas sanāksmes, intervijas, mutvārdu un foto ierakstus, kā arī sagatavoto materiālu izplatīšanu un popularizēšanu. Darbības tika saskaņotas ar iepriekšējā HIGHRES dokumentā izklāstīto metodoloģiju, ievērojot galvenos posmus:

1. Kopienas mobilizācija
2. Mutvārdu un digitālās stāstniecības apmācība, ierakstīšana un veidošana
3. Izplatīšana un ilgtspējīga popularizēšana
4. Principu un mācību vadlīniju definēšana
5. Ietekmes novērtējums

(4. un 5. tika pārstrukturēti kā horizontālās ass, kuras tika visaptveroši piemērotas visos posmos)

Būtiska nozīme bija vietējās kopienas aktīvai līdzdalībai, jo īpaši no sveķu ieguves kopienas un citiem, kas pārzina šo tradicionālo praksi. Diskusiju grupās daloties zināšanās, tika dokumentēta un novērtēta ar sveķu iegūšanu saistītā amatniecība, vienlaikus veicinot sociālo kohēziju. Iniciatīvas mērķis bija ne tikai saglabāt šo kultūrvēsturiski nozīmīgo praksi, bet arī pievērst uzmanību mūsdienu sveķu ieguvei, veicinot inovācijas un ilgtspējīgas stratēģijas. Šie pasākumi stiprināja attiecības starp Casal de Monte Redondo muzeju un vietējo kopienu, vienlaikus radot modeli, ko var atkārtot citos Eiropas reģionos HIGHRES kontekstā.

Monte Redondo muzeja konteksts

1981. gadā dibinātais muzejs Casal de Monte Redondo, ko pārvalda Monte Redondo kultūras mantojuma aizsardzības asociācija, ir veltīts vietējās atmiņas un kultūras saglabāšanai. Muzejs atrodas Monte Redondo pagastā ar aptuveni 5000 iedzīvotājiem Portugāles centrālajā daļā, un tajā ir izstāžu telpas, bibliotēka, tehniskās telpas, un to ieskauj āras teritorija, kas piemērota brīvdabas aktivitātēm.

1. attēls: Casal de Monte Redondo muzeja fasāde un aktivitātes ar Monte Redondo pamatskolu muzeja pagalmā. Avots: MR muzeja arhīvs.

Etnogrāfiskajā kolekcijā, ko dāvinājusi kopiena, ir priekšmeti, kas dokumentē tādus tradicionālos amatus kā lauksaimniecība, aušana, galdniecība un, jo īpaši, atsveķošana. Sveķu ieguves kolekcijā ir rīki, piederumi un vēsturiskas fotogrāfijas, kas atspoguļo vietējo lauku atmiņas.

Attēls 2: Muzeja kolekcijas - galdniecības darbnīcas izstāde, tehniskās telpas, tornis, Casal de Monte Redondo muzeja āra olīvu prese. Avots: MR muzeja arhīvs.

Muzeja komanda, kuras sastāvā bija tā dibinātāji Mario Moutinjo (Mário Moutinho), Žao Moitāls (João Moital) un Žoržs Arroreja (Jorge Arroreia), gadu gaitā ir guvusi aktīvu kopienas atbalstu, tostarp no tādiem dalībniekiem kā Mario Felizardo (Mario Felizardo), Fatima Moitāls (Fátima Moital) un Dulša Moitāls (Dulcia Moital), kā arī, in memoriam, Žozē Ventura (José Ventura), Henriks Santušs (Henrique Santos) un Lurdes Abreu. Šī konsekvētā līdzdalība atspoguļojas pasākumos, kas vērsti uz izglītību, vides izpratni un kultūras veicināšanu. Nozīmīgi pasākumi ir Museum Festum, kas norisinājās no 2012. līdz 2017. gadam, un ko organizēja jaunie kopienas locekļi, mobilizējot iedzīvotājus mākslai un kultūrai muzeja ietvaros. Tas kalpoja par svarīgu platformu vietējā mantojuma novērtēšanai.

3. attēls: Muzeja dibinātāji un muzeja valde (no kreisās uz labo): Mario Felizardo, Žozē Ventura, Mario Moutinjo un Žao Moitāls. Zemāk: Attēli no MUSEUM FESTUM 2012. gadā.
Avots: MR muzeja arhīvs.

Muzejs uztur stratēģiskas partnerattiecības ar starptautiskām kustībām, piemēram, ICOM un tās starptautiskajām komitejām, MINOM (Starptautiskā kustība par jaunu muzeoloģiju) un nesen arī SOMUS (Starptautiskā sociālās muzeoloģijas komiteja). Turklāt tas sadarbojas ar pētniekiem, profesoriem, maģistrantūras un doktorantūras studentiem no Lusofonas Universitātes Muzeoloģijas departamenta un Brazīlijas universitātēm, veicinot inovatīvu pētniecību un muzeju praksi.

Attēls 4: Lusofonas Universitātes muzeoloģijas doktorantūras un maģistrantūras studentu akcija, 2018. gads. Avots: MR muzeja arhīvs.

2021. gadā šīs iniciatīvas tika atzītas un apbalvotas Ibermuseus programmas ietvaros sadarbībā ar Lusofonas Universitātes Muzeoloģijas departamentu un UNESCO Izglītības, pilsoniskuma un kultūras daudzveidības katedru projekta "Renova Museu" ietvaros. Šis projekts mobilizēja dažādas vietējās grupas, lai stiprinātu muzeja darbību.

5. attēls: Renova Museu projekts, 2019.
Avots: Renova Muzeja arhīvs.

Šiem pasākumiem un partnerībām ir bijusi izšķiroša nozīme pašreizējā pasākumu izstrādē, sabiedrības iesaistes nostiprināšanā un Casal de Monte Redondo muzeja kultūras un sociālās ietekmes pastiprināšanā.

Sīkāka informācija:

<https://museumonteredondo.net/>

Muzeja kolekcija un sveķu ieguves prakse

Nodarbei, kas saistīta ar sveķu ieguvu no piejūras priedes (*Pinus pinaster*), bija izšķiroša nozīme dažādu Portugāles reģionu sociālekonomiskajā un kultūras attīstībā, jo īpaši laikā no 20. gadsimta 60. līdz 80. gadiem. Neraugoties uz tās vēsturisko un identitātes nozīmi, šī tradicionālā prakse pēdējās desmitgadēs ir saskārusies ar ievērojamām problēmām, kas izraisīja strauju darbības samazināšanos. Tomēr pašreizējais ilgtspējības un tradicionālo prakšu novērtēšanas konteksts sniedz unikālu iespēju atdzīvināt ne tikai kā saimniecisko darbību, bet arī kā būtisku integrētas un ilgtspējīgas vietējās attīstības sastāvdaļu.

Muzeja krājumā ir vairāk nekā 100 ar atsveķošanu saistītu priekšmetu, kā arī vairāk nekā 50 fotoattēlu, kas kopš 1981. gada ir iekļauti un dokumentēti Infomus datubāzē. Tomēr šī muzeoloģiskā dokumentācija ir nepilnīga, un par to nepieciešama papildu informācija un tās izplatīšana. Šīs iniciatīvas mērķis bija veicināt datubāzes atjaunināšanu un papildināšanu un, izmantojot kolekciju, mobilizēt atmiņas, zināšanas un emocijas, lai informētu par kolekcijas nozīmīgumu un izceltu atsveķošanas amata prasmes. Mērķis ir novērtēt šo vietējo kultūras mantojumu, veicinot tā saglabāšanu un atpazīstamību sabiedrībā.

6. attēls: Kolekcija, kas saistīta ar sveķu ieguve. Avots: MR muzeja arhīvs.

Izstrādātās aktivitātes

Sākotnējā fāze - aktivitāšu organizēšana un plānošana

Aktivitātes notika no 2025. gada 2. janvāra līdz 24. janvārim Lisabonā un Monte Redondo, ievērojot HIGHRES metodoloģijā ierosinātos strukturālos soļus:

1. Kopienas mobilizācija un inovācijas:

Aktīva kopienas un vietējo partneru iesaiste.

2. Digitālo naratīvu veidošana

Audiovizuālo materiālu veidošana, koncentrējoties uz sveķu ieguvu.

3. Veicināšana un ilgtspējīga attīstība

Saikne starp sveķu ieguvu un kultūras tūrisma stratēģiju.

4. Izglītība un apmācība

Prasmju attīstība, uzsverot pieejamus digitālos rīkus.

5. Uzraudzība un novērtēšana

Anketas dalībniekiem un pastāvīgas korekcijas procesa laikā.

Šajā projektā papildus HIGHRES Portugāles komandai (Mario Moutinho, Maristela Simão, Maria Clara Leal un Angelo R. Biléssimo) un Monte Redondo muzeja komandai (João Moital, Mario Felizardo), iniciatīvu tieši atbalstīja FESTUM organizatori, kurus pārstāvēja Tiago Gil, un Lusofonas Universitātes sociomuzeoloģijas doktoranti un maģistranti Henrique Godoy, Alex Nogueira, Helionídia Oliveira un Gabriela Coronado. Turklāt atbalstu sniedza vietējie iedzīvotāji, piemēram, Fatima Moital, Maria João Alberto un Aníbal Gomes.

7. attēls: Organizatoru komanda, no kreisās uz labo: Tiago Gil, Maristela Simão, João Moital, Mario Moutinho un Helionídia Oliveira; blakus: Henrique Godoy un Alex Nogueira. Avots: MR muzeja arhīvs.

Sākotnējā posmā HIGHRES projekta komanda un Monte Redondo muzeja komanda kopā ar Lusofonas Universitātes muzeoloģijas doktorantūras un maģistrantūras studentiem pulcējās, lai plānotu pasākumus. No dažādām muzeja kolekcijām tika nolemts sākt dokumentēšanu ar kolekciju, kas saistīta ar sveķu ieguves praksi, kas sabiedrībā atzīta par izzūdošu. Šīs izvēles mērķis bija veicināt diskusijas un mobilizēt šīs darbības novērtēšanu.

Projekta priekšlikums un darbības tika strukturētas, un tika saņemta sveķu ieguves kopiena, lai novērtētu priekšlikumu un tās ieinteresētību piedalīties. Pēc pozitīvu atsauksmju saņemšanas un ieinteresēto personu iesaistīšanās tika uzsākta pasākumu organizēšana pēc iepriekš izveidotās programmas. Pamatojoties uz muzeja fotoarhīvu, tika izveidots projekta grafiskais priekšlikums un izstrādāta pasākumu programma laika posmam no 2025. gada 6. janvāra līdz 24. janvārim. Tika izvirzīti šādi mērķi:

1. Resinagem Projekts

Projekts “Atsveķošana kā nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana un popularizēšana Monte Redondo” (2. pielikums) tika izstrādāts un publicēts muzeja tīmekļa vietnē ar šādiem mērķiem, pamatojoties uz muzeja sveķu ieguves kolekciju:

- Saglabāt un popularizēt atsveķošanu kā Monte Redondo reģiona nemateriālo kultūras mantojuma praksi.
- Apmācīt vietējo kopienu digitālo tehnoloģiju un kultūras naratīvu jomā.
- Ierakstīt un izplatīt digitālos stāstus, kas saistīti ar sveķu ieguves praksi.
- Integrēt kultūras saglabāšanu ar ilgtspējīgu attīstību, stiprinot vietējo identitāti un veicinot kultūras tūrisma.

2. Grafiskais Priekšlikums

Izmantojot kolekcijā esošās fotogrāfijas, tika izveidots projekta grafiskais priekšlikums.

8. attēls: Gabriela Coronado izveidotais reklāmas materiāls.

3. Daļēji Strukturētu Interviju Vadlīnijas

Tika sagatavotas sešas dažādas vadlīnijas interviju veikšanai, kā arī citi dokumenti, piemēram, attēlu autorizācijas veidlapas (3. pielikums), un intervijas tika sagatavotas vēlākai publicēšanai muzeja tīmekļa vietnē.

1. grupa | Sveķu ieguvēji

Mērķis: Dokumentēt tradicionālo sveķu ieguves praksi kā nemateriālo kultūras mantojumu (NKM), koncentrējoties uz zināšanām, tehnikām un stāstījumiem, kas saistīti ar šo darbību Monte Redondo reģionā.

2. grupa | Sveķu ieguvēju ģimenes locekļi un tuvākie partneri

Mērķis: Apkopot ģimenes locekļu un tuvinieku atmiņas, stāstus un iespaidus par tradicionālo sveķu ievākšanas praksi, izceļot ar šo darbību saistītos kultūras, sociālos un emocionālos aspektus.

3. grupa | Vides aizsardzības apvienības un ugunsdzēsēji

Mērķis: Noskaidrot vides asociāciju un ugunsdzēsēju lomu tradicionālās sveķu ievākšanas prakses saglabāšanā un aizsardzībā, uzsverot tās ietekmi uz vidi, meža ugunsgrēku novēršanu un reģionālo ilgtspējību.

4. grupa | Vietējās iestādes

Mērķis: Dokumentēt vietējo iestāžu lomu tradicionālās sveķu ievākšanas prakses saglabāšanā, izprast tās kultūras un ekonomisko ietekmi uz reģionu un noteikt iniciatīvas vai politikas virzienus, kas vērsti uz tās veicināšanu.

5. grupa | Sveķu ieguves uzņēmumi un apvienības

Mērķis: Reģistrēt pašreizējās sveķu izmantošanas prakses, identificēt to saistību ar tradīcijām un izprast šo organizāciju viedokli par šī nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu un popularizēšanu.

6. grupa | Izglītības iestādes

Mērķis: Noskaidrot, kā Monte Redondo skolas un izglītības iestādes var veicināt tradicionālās atsveķošanas prakses saglabāšanu un popularizēšanu, kā arī izprast izglītības lomu šī nemateriālā kultūras mantojuma tālāk nodošanā.

4. Programma

Tika izveidota pasākumu programma (4. pielikums), kas paredzēta īstenot muzejā:

Proyecto: RESINAGEM

Nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana un popularizēšana Monte Redondo reģionā

No 6. janvāra līdz 2025. gada 24. janvārim

Organización:

Monte Redondo muzejs, HIGHRES projekts un Lusofonas Universitātes Muzeoloģijas departaments.

Monte Redondo muzejs

2025. GADA 6.-15. JANVĀRIS

Kopienas mobilizācija:

- Saziņa ar sabiedrību un partneriem un to informēšana.
- Intervijas un aicinājumi kopienai iesniegt priekšmetus, fotogrāfijas un liecības, kas saistītas ar atsveķošanu (materiālus var nogādāt tieši muzejā vai nosūtīt pa e-pastu vai sociālajos medijos).

2025. GADA 12. JANVĀRIS

Pulcēšanās muzejā

14:30	• Diskusiju aplis: RESINAGEM projekta prezentācija un diskusija par sveķu iegūšanas prakses nozīmi reģionā.
15:30	• Ekskursija pa muzeju gida pavadībā: Koncentrējoties uz sveķu krājumu, tostarp instrumentiem, fotogrāfijām un vēsturiskiem dokumentiem.
15:00 - 17:00	• Zināšanu apmaiņa: Atsveķošanas prakses reģistrēšana un dokumentēšana uz vietas

2025. GADA 18.-24. JANVĀRIS

Rezultātu izplatīšana

- Dalīties ar radīto saturu, piemēram, video un digitālo stāstījumu, sociālajos medijos, muzeja tīmekļa vietnē un fiziskajās telpās.

Visi šie materiāli ir pievienoti un publicēti Monte Redondo muzeja tīmekļa vietnē un sociālajos medijos. Pēc tam projekts tika izmantots praksē, lai novērtētu tā īstenošanas iespējas un apzinātu gūtās atziņas, izaicinājumus un iespējas.

1. fāze: Kopienas mobilizācija

Periods: 2025. gada 2.-11. janvāris

1. Vietējo partneru identificēšana

No 2. līdz 11. janvārim tika apzināti un iesaistīti dažādi kopienas dalībnieki, kuri aktīvi piedalījās pasākumu izstrādē un īstenošanā, sniedzot savu ieguldījumu no sākuma līdz beigām. Vietējie partneri bija:

Monte Redondo un Carreira pagasta padome

- Priekšsēdētājs: Céline Gaspar

“Os Defensores” Ekoloģiskā asociācija

- Priekšsēdētājs: Vitalina Ferreira

Resipinus - Sveķu destilatoru un pētnieku asociācija

- Direktors: Raquel Bento

Leiria brīvprātīgie ugunsdzēsēji - 5th Monte Redondo Company

- Komandieris: Paulo Grilo

Atsveļošanas kopienas pārstāvji:

- Albino Silva
- Artur Mota
- Franklin Henriques
- Igor Silva
- Manuel Matias
- Virgínia Pedrosa

Kultūras, muzeoloģijas un mantojuma pētnieki

- Elsa Pires
- José Neves
- Sandra Crespo

Kopienas locekļi, jo īpaši tie, kas ir tieši iesaistīti muzeja darbībā

- Mario Felizardo
- Maria João Alberto
- Aníbal Gomes

Šī mobilizācija bija būtiska, lai pasākumi būtu sekmīgi un stiprinātu partnerattiecības ar vietējo kopienu.

2. Projekta prezentācijas sesija

12. janvārī muzejā notika tikšanās, lai iepazīstinātu ar projektu un apspriestu atsveķošanas prakses nozīmi reģionā. Papildus projekta prezentācijai notika diskusiju aplis un ekskursija pa muzeju, kā norādīts programmā. Pasākumā piedalījās dažādi dalībnieki, tostarp atsveķošanas kopienas locekļi un viņu ģimenes, ar sveķu ieguvu un koksni saistīto uzņēmumu un asociāciju pārstāvjus, nozares pētnieki un citi kopienas locekļi. Dalībnieku vidū izcēlās šādi dalībnieki:

Uzņēmumi un apvienības sveķu un koksnes ieguves jomā

Resipinus - Sveķu destilatoru un pētnieku asociācija, ko pārstāv Raquel Bento
Manuel Pedrosa Ferreira e Filhos, ko pārstāv Sandra Crespo un Manuel Pedrosa

Atsveķotāju kopiena

Piedalās vairāki sveķu ieguvēji un viņu ģimenes, tostarp Albino Silva, Artur Mota, Manuel Matias un Virgínia Pedrosa, kas nodarbojas ar atsveķošanu Leiria reģionā un tiek uzskatīti par vietējiem atsveķotāju kopienas pārstāvjiem.

Investigadores en resinación y museología

- **Elsa Piresa**, disertācijas par sveķu ieguvu autore
- **Luís Neves**, muzeologs un muzeju pētnieks, kas nodarbojas ar atsveķošanu Leiria reģionā.
- **Sandra Crespo**, pētniece, kas dokumentē vietējo koku un sveķu ieguves uzņēmēju vēsturi
- **Helionídia Oliveira**, bijusī Brazīlijas Vides institūta darbiniece, pēta dabas parkus un kultūras ainavas caur sociomuzeoloģijas prizmu.
- **Alekss Nogueira**, Muzeoloģijas departamenta pētnieks, kurš pēta kultūras daudzveidību un rasismu Portugālē un Brazīlijā.
- **Henrique Godoy**, doktora grāda kandidāts un FCT stipendiāts, kas pēta vēsturiskos un kultūras audiovizuālos ierakstus Portugālē

Kopienas locekļi, kas

ir tieši iesaistīti muzeja darbībā un kam ir radnieciskas saites ar atsveķošanas piemiņu:
Maria João Alberto, Aníbal Gomes un Mario Felizardo

3. Diskusiju aplis

Debates notika diskusiju apla formātā, kā dinamisku rīku izmantojot muzeja krājumu par sveķu ieguvu. Sākotnēji HIGHRES projekta komanda un muzejs iepazīstināja ar priekšlikumu, uzsverot, cik svarīgi ir dokumentēt un izplatīt atsveķošanas praksi kā reģiona kultūras un ilgtspējīga mantojuma daļu.

3. Diskusiju aplis

Debates notika diskusiju apļa formātā, kā dinamisku rīku izmantojot muzeja krājumu par sveķu iegūvi. Sākotnēji HIGHRES projekta komanda un muzejs iepazīstināja ar priekšlikumu, uzsverot, cik svarīgi ir dokumentēt un izplatīt atsveķošanas praksi kā reģiona kultūras un ilgtspējīga mantojuma daļu.

9. attēls: Diskusiju aplis. Avots: avots: MR muzeja arhīvs.

Pēc tam dalībnieki dalījās ar savu pieredzi un ģimenes atmiņām, kas saistītas ar šo profesiju. Viņi identificēja kolekcijas priekšmetus, apsprieda to vēsturisko un pašreizējo lietojumu, kā arī salīdzināja pagātnes praksi ar mūsdienu praksi. Tika noskaidrots, ka:

- Sveķu iegūšana joprojām ir manuāla un ģimeniska prakse, ko reģionā plaši izmanto.
- Daudzi muzejā izstādītie priekšmeti joprojām tiek izmantoti sveķu iegūšanai, bet citi, piemēram, keramikas vai dzelzs podi, praktisku apsvērumu un svara dēļ ir aizstāti ar plastmasas versijām.
- Muzeja kolekcija ir diezgan plaša un atspoguļo visus procesa posmus, sākot no savākšanas līdz galaproduktam, kas piegādāts nozarei.
- Muzeja krājumam nepieciešama labāka dokumentācija un izplatīšana.

Diskusijas laikā dalībnieki apsprieda arī izaicinājumus, bažas un gaidas saistībā ar pašreizējo sveķu iegūšanas praksi. Tēmas ietvēra:

- Atsveķošanas nozīme meža ugunsgrēku mazināšanā.
- Stimulu un subsīdiu trūkums šai nodarbei.
- Sveķu ieguvēju profesijas regulējuma trūkums.
- Novecojošs darbaspēks, ko galvenokārt veido gados vecāki un pensionējušies speciālisti.
- Zemas sveķu cenas un nepietiekams atalgojums strādniekiem.
- Vides un kultūras mantojuma izglītības iniciatīvu nozīme prakses veicināšanā un uzlabošanā.

Šie jautājumi tika identificēti arī vēlāk intervijās, kas tika veiktas citās telpās un iestādēs, tādējādi pastiprinot aplūkoto tēmu aktualitāti.

4. Ekskursija pa muzeju gida pavadībā

Tajā pašā dienā notika muzeja ekskursija gida pavadībā. Ekskursijas laikā tika apskatītas arī citas kolekcijas, kas saistītas ar atsveķošanu papildinošiem darbiem, piemēram, kokapstrādi un apstrādi, kokzāgētavu, podniecību, lauksaimniecību, vēršu pajūgu transportu un galdniecību. Šajās diskusijās tika izcelti sveķu ieguvējiem papildinoši jautājumi, paplašinot izpratni par viņu vēsturisko un kultūras nozīmi reģionā.

Attēls 10: Ekskursija gida pavadībā pa muzeju un tehnisko rezervātu. Avots: MR muzeja arhīvs.

2. fāze: Digitālo stāstu izveide un ierakstīšana

Periods: 2025. gada 12.-18. janvāris

1. Zināšanu apmaiņa

12. janvārī muzejā tika organizēta dinamiska aktivitāte, lai uzsvērtu stāstu un stāstu stāstīšanas nozīmi sveču iegūšanas prakses dokumentēšanā un saglabāšanā. Pasākumā tika aplūkoti arī būtiski jautājumi, kas saistīti ar tiesībām uz attēlu un materiāla izplatīšanu.

Dinamiku noturēja un vadīja Tjago Žils, vēsturnieks, žurnālists un vietējās kopienas loceklis, Henrike Godojs, muzeologs un fotogrāfs, un Albino Silva, vietējais atsveķotājs, kas bija atbildīgs par praktisko demonstrāciju. Aktivitāte tika sadalīta divos savstarpēji papildinošos momentos:

11. attēls: Monte Redondo muzeja kolekcija, kas saistīta ar atsveķošanu. Avots: MR muzeja arhīvs.

Prezentācija un kontekstualizācija

Sākumā Albino Silva iepazīstināja ar dažādiem ar atsveķošanu saistītiem priekšmetiem muzeja kolekcijā, skaidrojot to nosaukumus, funkcijas un to, vai tie joprojām tiek izmantoti ikdienas praksē. Šis kalpoja kā ievads, lai iepazīstinātu dalībniekus ar šo instrumentu vēsturi un nozīmi.

12. attēls: Zināšanu apmaiņas process. Avots: MR muzeja arhīvs.

Praktiskā demonstrācija mežā

Pēc tam Albino Silva, izmantojot savus darba rīkus, aizveda dalībniekus uz netālo mežu, lai demonstrētu, kā praksē tiek veikta sveķu iegūšana. Viņš parādīja pašlaik izmantotos soļus un paņēmienus, savienojot teoriju un praksi.

Visā procesa gaitā dalībnieki tika aicināti ierakstīt un fotografēt pasākumu, lai šos ierakstus iekļautu projekta gala materiālos. Viss iemūžinātais saturs tika nosūtīts redīgēšanas un arhivēšanas komandai, tā veicinot šīs pieredzes dokumentēšanas video izveidi.

Šī aktivitāte ļāva kopīgi veidot autentisku stāstījumu un radīt audiovizuālu ierakstu, kas tiks publicēts muzeja tīmekļa vietnē. Šī iniciatīva pastiprināja to, cik svarīgi ir saglabāt sveķu iegūšanas praksi kā daļu no reģiona kultūrvēsturiskā mantojuma un dalīties ar to.

13. attēls: Praktiskais atsveķošanas process. Avots: avots: MR muzeja arhīvs.

2. Stāstu un atmiņu krājums

Turpinot iepriekš veiktos informācijas vākšanas pasākumus, no 13. līdz 18. janvārim tika veiktas jaunas informācijas vākšanas aktivitātes, kurās tika intervēti atsveķotāji, vietējās kopienas locekļi, ugunsdzēsēji, pagasta padomes un Ekoloģiskās asociācijas pārstāvji. Turklāt tika papildināta ar atsveķošanu saistīto priekšmetu un fotogrāfiju kolekcija.

Tiago Gil un Maristela Simão komandas vadībā tika veiktas 7 audio un video intervijas. Pašlaik šīs intervijas tiek rediģētas, transkribētas un sagatavotas izplatīšanai. Pielikumā ir pievienoti dažādi izmantotie mācību materiāli.

Aptaujātie

1. Franklins Henrikešs (Franklin Henriques), atsveķotājs, Pineiro/Monte Redondo iedzīvotājs, 57 gadi.
2. Igors Silva, atsveķotājs, Lavegadas/Monte Redondo iedzīvotājs, 22 gadi.
3. Virģīnia Pedrosa, atsveķotāja, Lavegadas/Monte Redondo iedzīvotāja, 53 gadi.
4. Albino Silva, atsveķotājs, Lavegadas/Monte Redondo iedzīvotājs, 56 gadi.
5. Paulo Grilo, Leiria brīvprātīgo ugunsdzēsēju - 5. Monte Redondo rotas komandieris, 51 gads.
6. Cēline Gaspar, Monte Redondo un Carreira pagasta padomes priekšsēdētāja, 42 gadi.
7. Vitalina Ferreira, Ekoloģiskās asociācijas "Os Defensores" prezidente, Monte Redondo, 48 gadi.

14. attēls: Intervētie respondenti (secībā): Aptaujātie: Virģīnia Pedrosa, Franklins Henrikešs, Igors Silva un Paulo Grilo. Avots: MR muzeja arhīvs.

Šie stāsti apstiprināja iepriekšējās diskusijās izskanējušo šī projekta lielo nozīmi. Galvenie izvirzītie jautājumi ietvēra nepieciešamību reģistrēt profesiju un nodrošināt valsts atbalstu un politiku, lai uzturētu šo nodarbošanos, tās nozīmi meža ugunsgrēku novēršanā un tās nozīmi vietējās identitātes veidošanā, kā arī Monte Redondo kultūras mantojuma atzīšanā un novērtēšanā. Turklāt tika uzsvērtā Casal de Monte Redondo muzeja kā materiālās kultūras krātuves un kopienas tikšanās vietas nozīme, kā arī pieminēta izglītības un kultūras mantojuma izplatīšanas iniciatīvu nepieciešamība.

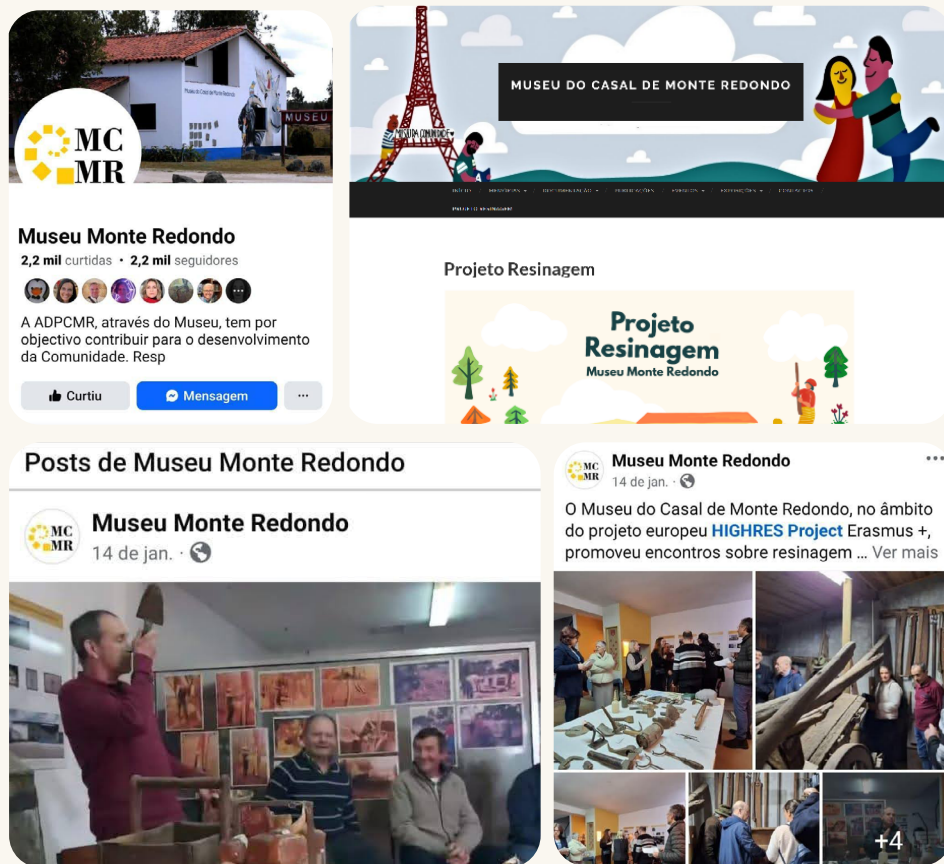
3. fāze: Rezultātu izplatīšana

1. Digitālā naratīva izplatīšana

No 19. janvāra komanda sāka organizēt savāktos materiālus, tostarp videoklipus, fotogrāfijas un audioierakstus, lai veidotu saturu izplatīšanai sociālajos medijos un muzeja tīmekļa vietnē. Visi materiāli ir pakļauti apstiprināšanas procesam, iesniedzot tos pārskatīšanai un apstiprināšanai.

 museumonteredondo.net/resinagem/

 facebook.com/museu.monteredondo

15. attēls: Reklāmas materiāli tīmekļa vietnē museumonteredondo.net/resinagem un Facebook [@museu.monteredondo](https://facebook.com/museu.monteredondo).

2. Prezentācija a la comunidad local

Ar rezultātiem sabiedrība tiks iepazīstināta muzeja noslēguma pasākumā, kurā tiks apspriests arī projekta turpinājums. Mērķis ir novērtēt sasniegtos rezultātus un veicināt mijiedarbību un partnerību ar citām iestādēm, izmantojot izgatavotos materiālus izglītojošos un kultūras pasākumos. Paredzēta arī partnerība ar grupām un asociācijām, kas saistītas ar tūrismu un kas jau veic ekskursijas pa takām Leiria priežu mežā.

legūtie rezultāti

1. Aktīva Kopienas līdzdalība

Iesaistīti vairāk nekā 50 tiešie dalībnieki, tostarp sveķu ieguvēji, pētnieki un vietējie iedzīvotāji.

2. Stāstījumu reģistrācija un izplatīšana

- Videoklipu un podkāstu veidošana par atsveķošanas vēsturi un praksi.
- Muzeja digitālās kolekcijas paplašināšana ar jaunām liecībām un dokumentiem, ierakstot vairāk nekā 200 minūšu sarunu par šo darbību.

3. Vietējās identitātes stiprināšana

Stiprināt sveķu iegūšanu kā reģiona kultūras mantojuma daļas atpazīstamību.

4. Digitālo prasmju attīstība

Dalībnieki praktizēja praktiskās iemaņas digitālā satura veidošanā.

5. Replicējams modelis

Metodoloģija apstiprināta kā atsauce citiem HIGHRES projektiem Eiropā.

Noslēguma apsvērumi

Projektu īstenošana, kas ietver kopienu līdzdalību, saskaras ar dažādiem izaicinājumiem, jo īpaši, ja tiek mēģināts panākt patiesu pārstāvību un aktīvu iesaistīšanos. Šādas iesaistes nodrošināšanai ir vajadzīgi kopienu locekļi, kuriem ir zināšanas un legimitāte šajā jomā, kā arī jāveido sakari procesa sākumā.

Šajā kontekstā Monte Redondo iedzīvotājam Tjago Žilam, kurš aktīvi darbojas muzejā, kam ir ģimenes saites, draudzība un sakari ar atsveķotāju kopienu, un Žao Moitālam, muzeja koordinātoram un reģiona iedzīvotājam, kurš šajā reģionā dzīvo jau gandrīz 80 gadus, bija būtiska loma partneru un personu ar pieredzi un zināšanām par atsveķošanu mobilizēšanā. Šāda pieeja veicināja uzticēšanos un ticamību, sekmējot nopietnu un mērķtiecīgu darbu, kas organiziski izauga kopienā.

Nozīmīgs piemērs bija praktiskā ierakstu veikšana, ko ierosināja Albino Silva ar savu sievu Virģiniju Pedrosu un viņu dēlu Igoru Silvu. Tas mainīja plānoto projekta gaitu. Tā vietā, lai izmantotu tradicionālo mācību modeli ar semināriem vai formālām sesijām, tika izvēlēta diskusiju aplū un pieredzes apmaiņas pieeja, kas izrādījās piemērotāka vietējam kontekstam. Tomēr tika konstatēts, ka projekta nepārtrauktībai būtiska nozīme būs īpašām mācībām. Partnerattiecības ar tādām iestādēm kā Resipinus, "Os Defensores", ugunsdzēsējiem, pagasta padomi, skolām un universitāti var nodrošināt apmācību ne tikai sveķu iegūšanā, vides izglītības un kultūras mantojuma jomā, bet arī tādās jomās kā ierakstu tehnoloģijas, video montāža un citas būtiskas tehniskās prasmes.

Attiecībā uz tehniskajām zināšanām turpmākajos procesos ir vajadzīgi strukturētāki semināri ar materiāliem, kas ļauj apmācīt un testēt iekārtas un programmatūru, saskaņojot ar nākamajiem HIGHRES plānotajiem posmiem. Šie tehniskie ierobeķojumi joproķām ir visnopietnākais šķērslis, kas traucē kopienai autonomi izstrādāt naratīvus, un tam nepieciešams nepārtraukts organizatoru komandas atbalsts un uzmanība.

Kopumā HIGHRES metodoloģijas izmantošana Casal de Monte Redondo muzejā izrādījās efektīva stratēģija nemateriālā kultūras mantojuma dokumentēšanai, saglabāšanai un popularizēšanai. Šī iniciatīva ne tikai stiprināja vietējo identitāti un veicināja kopienu līdzdalību, bet arī radīja virkni digitālu materiālu ar stāstiem, kas atspoguļo sveķu iegūšanu kā būtisku Monte Redondo vēstures daļu. Iniciatīvas rezultātu ietvaros 1982. gadā aizstāvētais Elzas Piresas darbs Resinagem tiks publicēts Monte Redondo muzeja izdotajā žurnālā Cadernos de Patrimônio. Šis darbs, kas veltīts Monte Redondo sveķu iegūšanas vēsturei un balstīts uz muzeja krājumā veikto pētījumu, ir viens no nedaudzajiem darbiem, kas veltīts šai tēmai, un kalpo kā svarīgs instruments atmiņas saglabāšanai par šo amatu. Šiem materiāliem var būt nozīmīga loma turpmāko iniciatīvu veidošanā, kas paplašina un padziļina diskusiju, tostarp izstrādājot priekšlikumus nacionālai un Eiropas finansējuma aģentūrām.

Šī darba turpināšanai, kas saistīta ar rezultātu izplatīšanu citos reģionos, ir potenciāls radīt ilgstošu ietekmi, veicinot nemateriālā kultūras mantojuma noturību Eiropā. Tādēķādi mēs uzskatām, ka ierosināto metodoloģiju var plaši piemērot, ja vien tā tiek pielāgota katras vietas realitātei un nodrošina kopienu līdzdalību visā procesā.

Mēs uzskatām, ka šī iniciatīva bija ļoti nozīmīga, sasniedzot izvirzītos mērķus. Tika nostiprinātas attiecības starp muzeju, vietējo mantojumu un sabiedrību, bagātinot Casal de Monte Redondo muzeja kolekciju un tuvinot tai sveķu ieguvējus un vietējo sabiedrību. Mēs arī uzskatām, ka šīm attiecībām ir ievērojams potenciāls padziļināties vēl vairāk. Šķiet, ka šeit aprakstītais izmēģinājuma projekts ir nesis augļus, un iniciatīvai būtu jāturpina attīstīties, ļaujot pilnveidot pieejamos stāstus un nepārtraukti iesaistīt sabiedrību. Iesaistītās personas ir vienojušās par mērķi turpināt projektu, padziļinot apmācības par stāstu veidošanu un izplatīšanu, tādējādi palielinot muzeja lomu šī mantojuma saglabāšanā, izplatīšanā un novērtēšanā.

Turklāt procesa gaitā bija iespējams pārskatīt Metodikas priekšlikuma redakciju, ierosinot jaunu dokumenta versiju, no kuras svītrot 4. un 5. posmu, kas jau ir iekļauti visā tekstā. Šie posmi tiek saprasti kā principi un darbības, kam jābūt visos posmos, nevis kā konkrēti soļi. Šo izmaiņu mērķis ir novērst dublēšanos un šo posmu interpretāciju kā atsevišķu soļu, nevis visu darbību pamatprincipu. Tādējādi palikuši tikai trīs posmi, kā izklāstīts pievienotajā dokumentā:

1. Vietējās identitātes stiprināšana

Stiprināt sveķu iegūšanu kā reģiona kultūras mantojuma daļas atpazīstamību.

2. Digitālo prasmju attīstība

Dalībnieki praktizēja praktiskās iemaņas digitālā satura veidošanā.

3. Replicējams modelis

Metodoloģija apstiprināta kā atsauce citiem HIGHRES projektiem Eiropā.

4. un 5. posma svītrošana un to iekļaušana ievadtekstā nostiprina ideju, ka izglītība, apmācība, uzraudzība un novērtēšana ir sastāvdaļas, kas caurvij visus projekta posmus, nodrošinot integrētāku un efektīvāku pieeju.

Izlaistās sadaļas:

4. fāze: Mācību darbību principi

Mērķis: Uzlabot mijiedarbību un prasmju attīstīšanas pasākumus savstarpējai zināšanu apmaiņai dalībnieku starpā

1. Dialogiskā apmācība: Veiciniet apmaiņu un diskusijas visos kursa posmos, novērtējot dalībnieku zināšanas.
2. Mācīšanās sadarbojoties: Strādāji grupās, veicot pasākumus, kas rosina ideju apmaiņu.
3. Gadījumu izpēte un prakse: Izmantojiet reālu gadījumu izpēti un izveidojiet praktiskas aktivitātes.
4. Digitālie rīki un tehnoloģijas: Iepazīstiniet ar pieejamiem rīkiem stāstu un digitālo projektu veidošanā.
5. Apmācība ilgtspējībai un inovācijai: Koncentrējieties uz inovatīvu praksi kultūras mantojuma dokumentēšanā un saglabāšanā.
6. Praktiskā un kopīgā mācīšanās: Izstrādāji stāstu platformu, izmantojot digitālos rīkus un inovatīvas stratēģijas.
7. Stimuls nepārtrauktībai: Veiciniet pastāvīgus kopienu projektus, lai saglabātu un novērtētu vietējo kultūru.
8. Nepārtraukta un procesuāla izvērtēšana: Nodrošiniet monitoringu no paša apmācības sākuma, ļaujot veikt korekcijas un nepieciešamās korekcijas visā procesa gaitā.

Šīs problēmas tika identificētas arī vēlāk intervijās, kas tika veiktas citās vietās un iestādēs, kas vēl vairāk pastiprina aplūkoto tēmu nozīmīgumu.

5. fāze: Projekta uzraudzība un izvērtēšana

1. Ietekmes rādītāju noteikšana: Izvērtējiet ierosināto pasākumu ietekmi uz kopienu, nosakot, vai izstrādātie digitālie stāsti iesaistīja kopienu un veicināja kultūras saglabāšanu un vietējo ilgtspējīgu attīstību.
2. Īstenošana: Pēc apmācības pabeigšanas profesionāliem ieteicams izstrādāt izmēģinājuma projektus, piemērojot metodoloģiju un saņemot tehnisko atbalstu, lai pilnveidotu digitālo naratīvu izveidi.

16. attēls: Aktivitātes dokumentēšanas darbs. Avots: MR muzeja arhīvs.

HIGHRES

**Co-funded by
the European Union**

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildāģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.